

Oponentský posudek k diplomové práci Filipa El Ouriho

Náboženská zkušenost a rituály v českém novopohanství (FHS UK, 2023)

Diplomová práce Filipa El Ouriho se zaměřuje na relevantní téma antropologie náboženství a je výsledkem vlastního empirického výzkumu, což jistě lze hodnotit pozitivně. Cílem předkládané práce je „zdokumentování průběhu rituálů a dalších setkání Slovanského kruhu prostřednictvím zúčastněného pozorování a zachycení zkušeností, dojmů a dalších aspektů spirituality návštěvníků setkání této organizace skrze rozhovory“ (s.6). Tento deskriptivní cíl se autorovi podařilo naplnit. Magisterská práce by však měla jít nad rámec popisu, obzvlášť pokud je založená na kvalitních datech (což platí v tomto případě). V tomto ohledu obhajovaná práce nevyužívá svůj potenciál, neboť konceptuální rámování i vlastní analýza zaostávají za empirií.

Teoretická část práce se zaměřuje na vymezení pojmu (novo)pohanství a na situovanost novopohanství na současném náboženském tržišti definovaném procesy sekularizace, následuje krátký přehled vymezení rituálu (především od V. Turnera, A. van Gennepa, D. Kádára) a zakončuje jí krátká diskuze náboženské zkušenosti, především opírající se o práci W. Jamese s tím, že spíše než hledat její univerzální podstatu je důležité akcentovat její jedinečnost a zprostředkovanost. Jestliže autor uvádí, že teoretická část práce představuje „hlavní pojmy, koncepty a teorie spjaté s tématem této práce, které zároveň tvoří teoretická východiska mého výzkumu a analýzy dat, nashromážděných v průběhu mého výzkumu“ (s. 7), pak toto tvrzení platí pro vlastní téma spíše než pro analýzu. V empirické části popisující rituální cyklus novopohanů a jeho reflexe totiž autor rezignuje na explicitní provázání dat a konceptů. O to se pokouší v následující kapitole Diskuse, ale toto propojení je často spíše deklaratorní - například „V průběhu svého výzkumu, jsem identifikoval a prezentoval praktiky, víceméně odpovídající vymezení rituálu Victora W. Turnera...“ (s. 48) - a volá po robustnější analytické práci, ve které by data a koncepty byly v těsnějším dialogu.

Určitou rezignaci na vytvoření zhuštěného popisu signalizuje i členění empirické části, které namísto očekávané strukturace na rituál a náboženskou zkušenost prezentuje „zúčastněné pozorování“ a „rozhovory“. Toto členění tak vytváří dojem, že autor ve své analytické práci zůstal někde na půl cesty, tedy nebyl schopen jít napříč způsoby vytváření svých dat, aby

vytvořil etnografické vyprávění prostřednictvím vrstvení terénních poznámek ze zúčastněného pozorování, neformálních i formálních rozhovorů, materiálů Slovanského kruhu a antropologické literatury.

Z formálního hlediska je práce pečlivě zpracovaná. Obsahuje všechny náležitosti kladené na tento typ kvalifikační práce včetně přehledné strukturace textu a jednotného citačního úzu a bibliografie.

Diplomovou práci Filipa El Ouriho doporučuji k obhajobě s návrhem hodnocení: velmi dobře (2).

V Praze 20. 9. 2023

Jaroslav Klepal